

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział III Karny

w składzie:

Przewodnicząca: SSO Katarzyna Wolff

Sędziowie: SSO Michał Ziemniewski

SSO Dorota Biernikowicz (spr.)

Protokolant: Marcin Kotlicki

przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu – Anny Ockert

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 listopada 2013 roku, 14 stycznia 2014 roku, 5 marca 2014 roku, 14 kwietnia 2014 roku i 30 maja 2014 roku

sprawy z wniosku R. J.

o zadośćuczynienie za niesłuszne zatrzymanie w sprawie WDS KWP w Poznaniu sygn. RSD 40/12 - Prokuratury Rejonowej Poznań-Stare Miasto w Poznaniu sygn. 1 Ds. 2014/12 w okresie od 17 do 18 czerwca 2012r.

1. Na podstawie art. 552 § 4 a contrario k.p.k.. w zw. z art. 555 a contrario k.p.k. wniosek oddała w całości.
2. Na podstawie art. 554 § 2 k.p.k. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

SSO Dorota Biernikowicz SSO Katarzyna Wolff SSO Michał Ziemniewski

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 3.07.2013 r., wniesionym w dniu 4.07.2013 r., R. J. domagał się zadośćuczynienia w kwocie 15.000 zł za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie w sprawie Prokuratury Rejonowej P.w P., sygn. 1 Ds. 2014/12/34 w dniu 17.06.2012 r. W uzasadnieniu wniosku wskazał, że w dniu 17.06.2012 r. został zatrzymany przez policjantów w lokalu (...)w P.jako osoba podejrzana o udział w pobiciu w dniu 15.06.2012 r. Wnioskodawca wskazał, że następnie postawiono mu zarzut z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 57 k.k. Według treści uzasadnienia wniosku, w toku prowadzonego postępowania stwierdzono, iż wnioskodawca nie dokonał zarzucanego mu czynu, wobec czego postępowanie umorzono. Wskutek zażalenia na zatrzymanie, złożonego przez wnioskodawcę, postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu z dnia 19.06.2013 r., sygn. akt III Kp 434/12 jego zatrzymanie uznano za nieprawidłowe. Wnioskodawca powołał się w uzasadnieniu wniosku, że w trakcie zatrzymania był bity, kopany, stosowano wobec niego chwytów obeszczepiających, w wyniku czego powstało wobec niego szereg obrażeń. Zatrzymanie w miejscu publicznym, w obecności znajomych, bicie, kopanie, poniżanie oraz przemoc fizyczna i psychiczna wobec wnioskodawcy, jego obawy o utratę zdrowia oraz utrata zaufania do Policji jako instytucji strzegącej porządku, spowodowała u wnioskodawcy poczucie krzywdy, w związku z czym domagał się zadośćuczynienia. .

Prokurator wniósł o oddalenie wniosku z uwagi na przedawnienie roszczenia, ewentualnie oddalenie z uwagi na zaliczenie okresu zatrzymania, którego dotyczy wniosek o zadośćuczynienie, na poczet kary orzeczonej w innej sprawie. .

Pełnomocnik R. J. i wnioskodawca wnieśli o nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia roszczenia z uwagi na to, iż sprzeciwiają się temu zasady współżycia społecznego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 15 czerwca 2012r. w P., w klubie (...)przy ul. (...)doszło do pobicia funkcjonariuszy Samodzielnego Pododdziału Antyterrorystycznego (zwanego dalej SPAT) Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi. Z analizy materiałów zgromadzonych w tej sprawie wynikało, że oprócz osób ustalonych na podstawie monitoringu jako biorących udział w bójce, również inne osoby, w szczególności ochroniarze lokalu, którzy byli ubrani na czarno i przemieszczali się po lokalu, brali udział w zdarzeniu.

Dnia 17 czerwca 2012r. po godzinie czwartej nad ranem weszło do klubu (...)szereg funkcjonariuszy SPAT oraz Wydziału Kryminalnego Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu. Dokonali oni zatrzymania szeregu mężczyzn jako osób podejrzanych o udział w pobiciu, w tym R. J.. Ponieważ R. J., który w lokalu w nocy dnia 17 czerwca 2012r. świętował z kolegami swój wieczór kawalerski, ubrany był na czarno, uwzględniając także jego posturę, organy ścigania zatrzymały go, uznając, że zachodzi uzasadnione przypuszczenie, iż wymieniony mógł brać udział w popełnieniu czynu z art. 158 § 1 k.k. Zatrzymano go zatem jako jednego z prawdopodobnych sprawców pobicia, gdyż odpowiadał rysopisowi sprawców. Zatrzymania R. J.jako osoby podejrzanej o pobicie w dniu 15.06.2012 r. w tymże lokalu dokonano dnia 17 czerwca 2012r. o godzinie 04:55. Wnioskodawca został przewrócony przez funkcjonariuszy SPAT na ziemię i skuty kajdankami. Pomimo tego, że wnioskodawca nie próbował stawiać jakiegokolwiek oporu, Funkcjonariusze Policji, już po założeniu mu kajdanek, zadali mu uderzenia pięścią w głowę, kopali i razili paralizatorem w okolicach pleców. Spowodowali przez to następujące obrażenia ciała: w lewej okolicy skroniowej, podczołowej i jarzmowej wygórowany siniec wiśniowy 10x10 cm, w prawej okolicy jarzmowej, skroniowej siniec i otarcie naskórka barwy wiśniowej 10x5 cm, na grzbietowej powierzchni prawego ramienia siniec fioletowy o średnicy 3 cm, na grzbietowej powierzchni prawego ramienia siniec fioletowy o średnicy 3 cm, na powierzchni grzbietowej prawego łokcia trzy głębokie otarcia naskórka barwy wiśniowej 3x1 cm, 2x1 cm, 1x0,5 cm, po stronie podpromieniowej każdego z nadgarstków powierzchowne otarcie naskórka barwy wiśniowej 2x2 cm, w prawej okolicy biodrowej i na prawym pośladku po dwa potrójne ślady po paralizatorze w formie powierzchownych otarć wiśniowych naskórka z centralnym wgłębieniem 2x 1 cm każde, powierzchnia boczna lewego koryta pokryta bolesnym wygórowaniem tkanek miękkich 4x5cm.. Powyższe obrażenia spowodowały u wnioskodawcy zaburzenia czynności kończyn i rozstrój zdrowia na czas nie przekraczający 7 dni. Wnioskodawca w wyniku powyższych zdarzeń doznał zespołu stresu pourazowego i z tego powodu leczyl się psychiatrycznie.

Dnia 18 czerwca 2012r. R. J. został zwolniony.

Postanowieniem z dnia 18.06.2012 r. R. J.przedstawiono zarzut, że w dniu 15.06.2012 r. w P., wbrew przepisom ustawy, posiadał przy sobie zwitek z zawartością kokainy o masie 0,87 g, tj. o przestępstwo z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Wnioskodawca przesłuchany w charakterze podejrzanego w dniu 18.06.2012 r. przyznał się do zarzucanego mu przestępstwa z art. 62 ust. 1 cyt. ustawy. Tego samego dnia wnioskodawca został zwolniony z zatrzymania. Wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu z dnia 25.04.2013 r., sygn. akt VIII K 268/13 wnioskodawcę uznano za winnego, tego że w dniu 17.06.2012 r. w P.wbrew przepisom ustawy posiadał przy sobie papierowy zwitek z zawartością środka odurzającego w postaci kokainy o masie netto 0,87 g. Za przestępstwo to wnioskodawcy wymierzono karę 5 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat tytułem próby oraz karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 10 zł każda. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 3.05.2013 r.

Postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu z dnia 19.06.2013 r., sygn. akt III Kp 434/12 uznano jego zatrzymanie za zasadne, legalne lecz nieprawidłowe wskutek nieuzasadnionego użycia siły fizycznej względem wnioskodawcy.

Postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu z dnia 6.12.2013 r., sygn. akt VIII K 268/13 wnioskodawcy zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w dniu 17.06.2012 r. na poczet kary grzywny orzeczonej w pkt 3 wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu z dnia 25.04.2013 r., sygn. akt VIII K 268/13. Następnie, postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu z dnia 10.02.2014 r., sygn. akt VIII K 268/13 sprostowano zaliczenie okresu rzeczywistego pozbawienia wolności, zaliczając całe zatrzymanie tj. w dniach 17-18.06.2012 r. na poczet kary grzywny orzeczonej w sprawie VIII K 268/13. Postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w Poznaniu z dnia 10.02.2014r. sprostowano także oczywistą omyłkę w w/w wyroku poprzez podanie prawidłowej daty popełnienia przestępstwa – tj. w miejsce 15 czerwca 2012r. – prawidłową datę – 17 czerwca 2012r.

Postanowieniem z dnia 20 marca 2013r. w sprawie o sygn. akt 1 Ds. 1222/13, zatwierdzonym przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej Poznań – Stare Miasto w Poznaniu dnia 20 marca 2013r. umorzono w sprawie o czyn z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 57a k.k. dochodzenie wobec stwierdzenia, że podejrzani Ł. R., B. W., P. B., D. D., M. S., M. W., D. K. nie popełnili zarzucanego im czynu. Postanowienie jest prawomocne. W powyższym postępowaniu R. J. nie przedstawiono zarzutu udziału w pobiciu.

R. J. i inni zatrzymani złożyli zażalenia na ich zatrzymania w klubie (...) dnia 17 czerwca 2012r. Sprawy z poszczególnych zażeń zostały połączone w jedno postępowanie pod sygn. akt III Kp 434/12 prowadzone przed Sądem Rejonowym Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, Wydział III Karny. Postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, Wydział III Karny z dnia 19 czerwca 2013r. o sygn. akt III Kp 434/12 uznano zatrzymanie R. J. za zasadne, lecz za nieprawidłowe.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie:

- zeznań wnioskodawcy **R. J.** (k.115-118),
- dokumentów ujawnionych na rozprawie w trybie art. 393 § 1 – 3 k.p.k. w zw. z art. 394 § 1 i 2 k.p.k. w dniach 19.11.2013 (k. 118) oraz 30.05.2014 r. (k. 164), wskazanych w protokole rozprawy głównej, zgromadzonych w aktach głównych III Ko 654/13 na kartach 1-3, 4-7, 11, 15, 16, 20, 21, 22-46, 49, 52-95, dokumenty przedłożone na rozprawie w postaci kserokopii dokumentacji lekarskiej oraz dokumenty zgromadzone w aktach III Kp 434/12 SR Poznań - Stare Miasto w Poznaniu oraz w aktach 1 Ds. 1222/13/34 PR Poznań Stare Miasto i w aktach Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w Poznaniu o sygn. VIII K 268/13, a w szczególności takie dokumenty jak: protokół zatrzymania R. J. z dnia 17 czerwca 2012r. (k. 168 akt Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu o sygn. akt III Kp 434/12 zwanych dalej aktami ubocznymi), zdjęcia z nagrania kamerą przemysłową w lokalu (...) (k. 145 – 154 akt ubocznych), postanowienie z dnia 20 marca 2013r. o umorzeniu postępowania o sygn. akt 1 Ds. 1222/13 (k. 362 – 364 akt dochodzenia 1 Ds. 1222/13), wyrok Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w Poznaniu z dnia 25.04.2013 r. sygn. akt VIII K 268/13, postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 10.02.2014 r. sygn. akt VIII K 268/13 o zaliczeniu zatrzymania i sprostowaniu oczywistej omyłki pisarskiej, postanowienia Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu z dnia 6.12.2013 r. sygn. akt VIII K 268/13 wraz postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu z dnia 10.02.2014 r. sygn. akt VIII K 268/13, dokument w postaci obdukcji medyczno-sądowej z dnia 18.06.2012 r. oraz kserokopii pozostałej dokumentacji medycznej dotyczącej wnioskodawcy, opinii pisemnej i ustnej biegłego J. K. znajdującej się w aktach III Kp 434/12, postanowienia Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu z dnia 19.06.2013 r. sygn. akt III Kp 434/12 wraz z uzasadnieniem, protokołów zawierających oświadczenia złożone przez: P. K., D. K., R. J., B. W., R.G., J. Ż., J. G., R. M., J. M. i Ł. R. zgromadzonych w sprawie III Kp 434/12.

Wnioskodawca **R. J.** złożył zeznania (k. 115-118), w których opisał przebieg jego zatrzymania oraz przemoc fizyczną i psychiczną jakiej doznał ze strony funkcjonariuszy Policji. Podał, iż zatrzymanie miało miejsce 17.06.2012 r. w lokalu (...) w P.. Był bity, kopany, rażony paralizatorem oraz obrażany przez funkcjonariuszy Policji, co spowodowało szereg obrażeń na jego ciele. Wskutek negatywnych przeżyć pozostawał i nadal pozostaje pod opieką lekarza psychiatry. Wnioskodawca przedstawił również wynik postępowania karnego prowadzonego w związku z zatrzymaniem, podając,

iż został prawomocnie skazany za posiadanie narkotyków, które miał przy sobie podczas zatrzymania. Zeznał w szczególności, że w nocy z 16 na 17 czerwca 2012r. obchodził wieczór kawalerski, najpierw świętował w domu, a później pojechał z kolegami do klubu (...)w P.na S.. Pod koniec imprezy, kiedy już mieli opuszczać lokal, pojawili się policjanci i antyterrorysty, było ich kilku i usłyszał tylko słowo „gleba”, rzucili go o ziemię, przydusili kolanami czy nogą. Sprowadzili wnioskodawcę i inne osoby na dół do szatni przy wyjściu. Tam został pierwszy raz uderzony kilka razy pięścią, choć nie widział tego dokładnie, bo leżał na brzuchu głową do podłogi. Ponadto związano mu z tyłu ręce w nadgarstkach opaskami plastikowymi. Kiedy leżał koło szatni na podłodze, został kilka razy uderzony ręką, może było też kopnięcie. Słyszał różne wulgarne słowa policjantów. Nie wiedział wtedy na jakiej podstawie policjanci wytypowali osoby, które sprowadzili na dół, ale potem stwierdzili, że był ubrany na czarno, więc mógł być bramkarzem. Gdy zaprowadzili wnioskodawcę do radiowozu, to tam zaczęli go ponownie bić i jeden z policjantów spytał się czy brał udział w bójce i użyto wtedy po raz pierwszy wobec niego paralizatora. Słyszał od policjantów „ ty śmieciu brałeś udział w bójce i teraz ci za to pokażemy”. Z zeznań wnioskodawcy wynika, że nie stawiał żadnego oporu od początku tego zajścia. Podał, że ma blizny na ciele po użyciu paralizatora, ma wypalone miejsca w okolicy nerek i pośladków. Wszyscy policjanci byli w kominiarkach. Następnie przewieźli go do komendy wojewódzkiej. Następnie położyli go w korytarzu na podłodze i znowu był bity i kopany. Jeden z policjantów podszedł, podniósł mu głowę i uderzył ręką w twarz, przez co miał podbite oko. Został parę razy kopnięty i był uderzany w tył głowy. Po tym zatrzymaniu przedstawiono mu zarzut posiadania narkotyków. Po tym zatrzymaniu nie miał nigdy przedstawionego zarzutu udziału w bójce czy pobiciu policjantów, bo nie został rozpoznany przez policjantów. Zwolniony został 18 czerwca 2012 roku i przedstawiono mu jedynie zarzut posiadania narkotyków. Zakończyła się ta sprawa o posiadanie narkotyków prawomocnym skazaniem, poddałem się karze. Narkotyki ujawniono przy nim dopiero na końcu, już w komendzie wojewódzkiej, gdzie był przeszukiwany. Policjanci śmiali się z niego, używając obelg, że nie może sam wstać, a jak zobaczyli, że nie może sobie dać rady, to wtedy go podnieśli. Po zwolnieniu z zatrzymania udał się na obdukcję. Miał podbite oko, dużo siniaków na różnych częściach ciała, ślady wypalone po paralizatorze. Po zdarzeniu niecałe pół roku przebywał na zwolnieniu lekarskim. Nie świadczył pracy, utrzymywał się z zasiłku chorobowego. Cały czas korzysta z pomocy psychiatry, odczuwał psychiczne dolegliwości, miał problemy z zasypianiem, nadpobudliwość, gdy widział policjantem to zachowywał się nerwowo, brał leki, które przepisywał mi lekarz psychiatra. Do teraz w nocy budzi się. W trakcie zatrzymania bał się o swoje życie i zdrowie, dlatego nie podpisał druku, gdzie było pytanie czy skład zażalenie na zatrzymanie.

Sąd uznał **dowód z przesłuchania wnioskodawcy R. J.** za wiarygodny. Dowód z przesłuchania R. J. znajduje potwierdzenie w pozostałym wiarygodnym materiale dowodowym. Odnośnie samego faktu zatrzymania R. J. dnia 17 czerwca 2012r. w klubie (...) treść dowodu z jego przesłuchania koresponduje m. in. z treścią protokołu jego zatrzymania. Także okoliczność prowadzenia przeciwko R. J. jako podejrzanemu o czyn z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii postępowania przygotowawczego znajduje odbicie w treści dokumentów zgromadzonych a aktach, w tym w zapisach postanowienia o przedstawieniu zarzutów, protokole przeszukania, przesłuchania jako podejrzanego, akcie oskarżenia i wyroku z dnia 25.04.2013r. w sprawie VIII K 268/13..

W przedmiocie opisu stosowania przemocy w ramach zatrzymania wobec R. J. treść dowodu z jego przesłuchania koresponduje w znacznym stopniu z opinią biegłego medyka sądowego J. K. z dnia 03 lutego 2013r. (k. 255 – 259 akt III Kp 434/12) i obdukcja lekarska z dnia 18 czerwca 2012r. (k. 59 akt), jak również znajduje potwierdzenie w zgromadzonej w aktach dokumentacji fotograficznej obrazującej obrażenia R. J.. Biegły J. K. (k. 257-258 akt III Kp 434/12) stwierdził w szczególności, że obrażenia w obrębie lewej strony twarzy i okolicy lewego oczodołu nie są charakterystyczne dla obrażeń powstałych w mechanizmie przyciskania twarzy do podłoża (brak otarć naskórka), ich charakter wskazuje na możliwość ich powstania na skutek czynnego uderzania takim narzędziem jak pięść lub stopa, natomiast obrażenia stwierdzone w prawej okolicy biodrowej i w obrębie prawego pośladka były charakterystyczne dla użycia paralizatora pozostałe obrażenia stwierdzone w obdukcji u R. J. mogły zdaniem biegłego powstać w okolicznościach stosowania przymusu bezpośredniego, nie są jednak charakterystyczne dla wielokrotnego kopania i bicia opisywanego przez pokrzywdzonego, powstały one jednak jednocześnie. Sąd przyjął zatem w oparciu o treść w pełni wiarygodnej opinii biegłego medyka sądowego, że nie rzucano R. J. i nie bito, nie kopano go wielokrotnie w trakcie zatrzymania. Fakt ten jednak nie podważa wiarygodności dowodu z przesłuchania R. J. w tym sensie, że R. J.

w trakcie przesłuchania przed Sądem opisał zdarzenie dynamiczne, dla niego wysoce traumatyczne w taki sposób, jak je zapamiętał. Kierując się doświadczeniem życiowym mógł on regulaminowe czynności w ramach zatrzymania, które skutkowały stycznością obuwia funkcjonariuszy Policji z jego ciałem, przyduszeniem ciała do ziemi lub podnoszeniem ciała z ziemi, błędnie zapamiętać jako wielokrotne kopanie, rzucanie nim. Sąd uznał także **dowody z dokumentów** przeprowadzone w niniejszej sprawie za w pełni wiarygodne. Żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności i prawdziwości, a Sąd nie widział powodów, żeby uczynić to z urzędu. Dotyczy to w szczególności dokumentu w postaci opinii biegłego medyka sądowego J. K. (k. 255 – 259 i 369 akt ubocznych), a także wszystkich dokumentów zebranych w aktach niniejszej sprawy i dołączonych aktach spraw: III Kp 434/12, 1 ds. 1222/13 i VIII K 268/13.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Roszczenie wnioskodawcy jest niezasadne.

Kwestię roszczeń o zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie reguluje art. 552 § 4 k.p.k. Zgodnie z treścią tego artykułu, przesłanką konieczną do uznania zasadności roszczenia jest łączne wykazanie następujących okoliczności:

1. zatrzymania wnioskodawcy;
2. niewątpliwiej niesłuszności zastosowania środka przymusu w postaci zatrzymania;
3. poniesienia krzywdy;
4. związku przyczynowego pomiędzy odniesioną krzywdą a zatrzymaniem.

W świetle ustalonego w sprawie stanu faktycznego należało uznać, iż w niniejszej sprawie spełnione zostały przesłanki z pkt. 1, 3 i 4, jednak nie została spełniona przesłanka z pkt. 2.

Postępowanie dowodowe wykazało, że w sprawie R. J. był zatrzymany w okresie od 04:55 godziny dnia 17 czerwca 2012r. do dnia 18 czerwca 2012r. – godzin południowych. W okresie zatrzymania nie był on regulaminowo traktowany przez funkcjonariuszy Policji, w szczególności doszło do stosowania wobec niego przemocy fizycznej skutkującej obrażeniami ciała w postaci licznych sińców w lewej okolicy skroniowej, podoczodołowej i jarzmowej, otarcia naskórka, w prawej okolicy biodrowej i na prawym pośladku po dwa potrójne ślady po paralizatorze w formie powierzchniowych otarć. Obrażenia te stanowiły naruszenie czynności narządów ciała na czas krótszy aniżeli 7 dni w rozumieniu art. 157 § 2 k.k.

W sprawie nie ma jednak podstaw do stwierdzenia niewątpliwiej niesłuszności zatrzymania R. J. .

Art. 244 § 1 k.p.k. stanowi, że Policja ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniła ona przestępstwo, a zachodzi obawa ucieczki lub ukrycia się tej osoby albo zatarcia śladów przestępstwa bądź też nie można ustalić jej tożsamości albo istnieją przesłanki do przeprowadzenia przeciwko tej osobie postępowania w trybie przyspieszonym. Zgodnie z art. 246 § 1 k.p.k. zatrzymanemu przysługuje zażalenie do Sądu. W zażaleniu zatrzymany może się domagać zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jego zatrzymania. Podkreślenia przy tym wymaga, „że przypuszczenie, o którym mowa w art. 244 § 1 k.p.k., to przekonanie oparte na konkretnych dowodach, co prawda nie takich, które świadczą o pewności tego, że dana osoba popełniła przestępstwo, i nie jest to duże prawdopodobieństwo, graniczące z pewnością, ale nie jest to też przypuszczenie mające oparcie tylko w intuicji. To przypuszczenie dotyczy nie tylko faktu popełnienia przestępstwa, ale także, co oczywiste, osoby sprawcy. Tak też wskazano w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka - zob. sprawa B.przeciwko Polsce, decyzja z 12 stycznia 2010 r., skarga nr 69122/01, Przegląd Orzecznictwa Europejskiego Dotyczącego Spraw Karnych 2010, nr 1-2, s. 14-16” (Lech Paprzycki, Kodeks postępowania karnego, tom I, komentarz do art. 244 k.p.k., stan prawny 01 marca 2013r., System LEX). „Przedmiotem zażalenia może być zarówno legalność zatrzymania (zgodność zatrzymania z prawem), zasadność zatrzymania (wystarczające podstawy faktyczne podejrzenia popełnienia przestępstwa przez tę osobę i celowość stosowania zatrzymania), jak i jego prawidłowość, od

chwili pozbawienia wolności do chwili zwolnienia albo tymczasowego aresztowania, albo rozpoczęcia wykonywania kary pozbawienia wolności w innej sprawie (...)" (Lech Paprzycki, Kodeks postępowania karnego, tom I, komentarz do art. 246 k.p.k., stan prawny 01 marca 2013r., System LEX).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że zatrzymanie R. J. było zasadne i legalne, lecz nieprawidłowe. R. J. odpowiadał rysopisowi i wyglądowi (czarny ubiór) uczestnika pobicia dnia 15 czerwca 2012r. grupy funkcjonariuszy Policji w klubie (...) w P.. Wobec nieustalenia pozostałych sprawców pobicia zachodziła w chwili zatrzymania uzasadniona groźba mactwa ze strony R. J., w szczególności bezprawnego wpływania na treść wyjaśnień i zeznań osobowych źródeł dowodowych w sprawie. Ponadto, jak podkreślił także Sąd Rejonowy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 19 czerwca 2013r. w sprawie III Kp 434/12, wprawdzie w materiałach sprawy nie ujawniono R. J. jako osoby biorącej udział w bójce, jednak ustalono jednocześnie, że oprócz osób ustalonych również inne osoby, w szczególności ochroniarze lokalu, brali udział w zdarzeniu, a ponieważ ochrona ubrana była na czarno, podobnie jak R. J. w chwili zatrzymania, to w świetle tych okoliczności i podobnej postury R. J. do sprawców pobicia, Sąd uznał, że w stosunku do niego zachodziło uzasadnione przypuszczenie, że wymieniony mógł brać udział w popełnieniu czynu z art. 158 § 1 k.k. Ponadto, jak zwrócił na to uwagę także Sąd Rejonowy, uznając zatrzymanie R. J. za zasadne, przy wymienionym znaleziono środki narkotyczne co uzasadniało podejrzenie popełnienia innego przestępstwa. Tym samym jego zatrzymanie w sprawie było zasadne. Kryterium legalności zatrzymania w sprawie jest również spełnione. Funkcjonariusze SPAT i Wydziału Kryminalnego KWP w Poznaniu byli upoważnieni na podstawie art. 244 § 1 k.p.k. do dokonania zatrzymania R. J. jako funkcjonariusze Policji. Podjęli oni jednocześnie czynności formalne określone w przepisach Działu VI „Środki Przymusu” Rozdział 27 „Zatrzymanie”, w tym sporządzili protokół zatrzymania. Na podstawie przeprowadzonych w sprawie dowodów ustalono natomiast, że zatrzymanie R. J. miało bezspornie cechy nieprawidłowości. Zgodnie z art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 06 kwietnia 1990r. o Policji w jego brzmieniu w okresie od 29 grudnia 2011r. do 05 czerwca 2013r., policjanci mogą stosować jedynie środki przymusu bezpośredniego odpowiadające potrzebom wynikającym z istniejącej sytuacji i niezbędne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom. Wyniki postępowania dowodowego potwierdzają, że funkcjonariusze Policji stosowali przemoc fizyczną wobec R. J. po jego zatrzymaniu, w tym po nałożeniu mu kajdanków i to w sytuacji, gdy wnioskodawca nie stawiał (wręcz nie mógł) żadnego oporu, ponadto użyto wobec niego paralizatora w sytuacji, gdy nie stawiał żadnego oporu. Działania te były sprzeczne z treścią art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 06 kwietnia 1990r. o Policji. Spowodowały one wręcz obrażenia ciała w postaci sińców, otarć naskórka. Obrażenia te stanowiły naruszenie czynności narządów ciała na czas krótszy aniżeli 7 dni w rozumieniu art. 157 § 2 k.k. W konsekwencji należało uznać zatrzymanie R. J. za nieprawidłowe z uwagi na bezpodstawne stosowanie wobec niego przemocy w trakcie zatrzymania.

Mając wszystkie powyższe okoliczności na względzie nie było jednak podstaw do uznania, że zatrzymanie R. J. w okresie od dnia 17 czerwca 2012r. do dnia 18 czerwca 2012r. miało charakter niewątpliwie niesłuszny. Zatrzymanie R. J. było bowiem zasadne z uwagi na to, że jego wygląd odpowiadał rysopisowi jednego ze sprawców pobicia z dnia 15 czerwca 2012r. Jednocześnie zachodziła w sprawie bezspornie obawa mactwa ze strony R. J., albowiem nie ustalono w chwili jego zatrzymania wszystkich uczestników pobicia z dnia 15 czerwca 2012r., wreszcie znaleziono przy nim narkotyki, co uzasadniało podejrzenie popełnienia innego przestępstwa. W konsekwencji, pomimo nieprawidłowości zatrzymania, zastosowanie środka przymusu w postaci zatrzymania wobec R. J. tylko w części naruszało postanowienia k.p.k. Taki poziom wadliwości zatrzymania jest niewystarczający dla uznania go za niewątpliwie niesłuszny.

Sąd orzekający podzielił przy tym zapatrywania Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w Poznaniu wyrażone w uzasadnieniu postanowienia z dnia 19 czerwca 2013r w sprawie sygn. III Kp 434/12, który rozpoznawał zażalenia osób zatrzymanych, w tym R. J.. Sąd Rejonowy z ogromną wnikliwością badał sprawę zatrzymania m.in. wnioskodawcy, a swoje orzeczenia oparł na obszernie zgromadzonym materiale dowodowym. Zdaniem Sądu Okręgowego, stanowiska Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w Poznaniu co do zasadności i legalności zatrzymania R. J. nie sposób kwestionować.

Na marginesie w sprawie stwierdzić należy, że Sąd nie uwzględnił zgłoszonego przez Prokuratora zarzutu przedawnienia roszczenia uznając, iż byłoby to sprzeczne z treścią art. 5 k.c.

Roszczenie z art. 552 § 4 k.p.k. ma charakter cywilnoprawny. Wobec powyższego znajdują odnośnie niego zastosowanie przepisy części ogólnej Kodeksu cywilnego przy uwzględnieniu przepisów szczególnych zawartych w rozdziale 58 k.p.k. Roszczenia o zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie ulegają przedawnieniu odpowiednio do treści art. 117 § 1 k.c. Paragraf 2 art. 117 k.c. precyzuje przy tym, że po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne. W niniejszym wypadku termin przedawnienia określa przepis szczególny z art. 555 k.p.k. w stosunku do art. 118 k.c.

Zgodnie z treścią art. 555 k.p.k. roszczenia przewidziane w niniejszym rozdziale przedawniają się po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia, w wypadku tymczasowego aresztowania - od daty uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, w razie zaś zatrzymania - od daty zwolnienia.

Dalszą konsekwencją faktu, że roszczenia określone w art. 552 § 4 k.c. mają charakter cywilnoprawny, jest możliwość powoływania się przez wnioskodawcę na przesłanki z art. 5 k.c. w razie podniesienia przez Prokuratora zarzutu przedawnienia dochodzonych roszczeń o odszkodowanie lub zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie. Art. 5 k.c. stanowi, że nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należało uznać, iż właściwym terminem do złożenia wniosku o zadośćuczynienie przez R. J. był termin biegnący od dnia 18 czerwca 2012r. do dnia 18 czerwca 2013r. Wnioskodawca terminu tego nie zachował. Wniosek o zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie został złożony w Biurze Podawczym Sądu Okręgowego w Poznaniu dnia 04 lipca 2013r. Tym samym przekroczenie terminu przedawnienia roszczenia nie jest rażące. Sąd uwzględnił nadto, że niezachowanie ustawowego terminu mogło być wynikiem tego, iż Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu dopiero dnia 19 czerwca 2013r. wydał postanowienie o sygn. akt III Kp 434/12 w sprawie m. in. z zażalenia R. J. na jego zatrzymanie w sprawie. Sporządzenie uzasadnienia postanowienia było przy tym odroczone, a wniosek o zadośćuczynienie złożony został bezzwłocznie po doręczeniu odpisu uzasadnienia. Ponadto należy mieć na uwadze, że postępowanie w sprawie III Kp 434/12 dotyczyło zasadności i prawidłowości zatrzymania wnioskodawcy i rozstrzygnięcie w tej kwestii Sąd wydał dopiero w dniu 19.06.2013 r., a więc już po przedawnieniu roszczenia o zadośćuczynienie. Wnioskodawca, jako człowiek nie mający prawniczego wykształcenia, mógł przypuszczać, że składanie wniosku o rekompensatę za niesłuszne zatrzymanie będzie niezasadne przed zakończeniem postępowania w sprawie III Kp 434/12. Wreszcie godzi się zauważyć, iż wnioskodawca złożył wniosek o zadośćuczynienie w dniu 4.07.2013 r., a zatem w sposób nieznaczny przekroczył termin przedawnienia swojego roszczenia. Powyższe przemawiało za uznaniem niezasadności uwzględnienia zarzutu przedawnienia z uwagi na jego sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. Nadmienić przy tym należy, że ani wnioskodawca ani jego pełnomocnik nie wskazali jakie konkretnie zasady współżycia społecznego zostały naruszone zgłoszeniem zarzutu przedawnienia przez prokuratora. Pełnomocnik wnioskodawcy ograniczył się jedynie do stwierdzenia na rozprawie, że „wnosi o nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia”. Trudno uznać tak lakoniczne stwierdzenie za dostateczne wykazanie sprzeczności zarzutu przedawnienia z art. 5 k.c. Jednakże gwarancyjny charakter procesu karnego nakazuje stosować większą ochronę osoby domagającej się ochrony prawnej, niż ma to miejsce w ramach postępowania cywilnego i pozwala na uwzględnienie z urzędu sprzeczności zarzutu przedawnienia z zasadami współżycia społecznego, wnioskodawca nie musi również wskazywać jakie konkretnie zasady określone w art. 5 k.c. zostały naruszone -zob. T Woźny, Charakter prawny odszkodowania za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, „Państwo i Prawo”, 2004, nr 8, s. 65.

W ocenie Sądu nadto, charakter niniejszej sprawy, w której doszło do pogwałcenia przez funkcjonariuszy Policji podstawowych zasad Państwa Prawa, ich zachowanie oczywiście nieprawidłowe, nacechowane nieuprawnioną

przemocą fizyczną, wymagało merytorycznego rozstrzygnięcia. Uwzględnienie zaś zarzutu przedawnienia nie pozwoliłoby na merytoryczną analizę sprawy.

Wobec powyższego Sąd stwierdził, że uwzględnieniu zarzutu przedawnienia sprzeciwiają się zasady współzycia społecznego.

Roszczenie R. J. o zadośćuczynienie zostało jednak przez Sąd oddalone m.in. z uwagi na to, że **Sąd nie uznał, by jego zatrzymanie było niewątpliwie niesłuszne**. Do uznania, iż zatrzymanie było niewątpliwie niesłuszne konieczne byłoby ustalenie, iż funkcjonariusze Policji nie mieli żadnych przesłanek do tego, by wnioskodawcę zatrzymać. Wygląd R. J. odpowiadał wyglądowi jednej z osób biorących udział w pobiciu, jakie miało miejsce w tym samym klubie dwa dni wcześniej, przebywał w tym miejscu i ponadto następnie zabezpieczono przy nim narkotyki. Jego zatrzymanie zatem było legalne i zasadne, a zatem nie było niewątpliwie niesłuszne. Było to jedna z przesłanek oddalenia roszczenia o zadośćuczynienie, gdyż sama kwestia nieprawidłowości zatrzymania i odniesionych wskutek tego obrażeń może stanowić jedynie podstawę do dochodzenia roszczeń przez R. J. na drodze cywilnej. .

Wskazać wreszcie należy, iż roszczenie wnioskodawcy podlegało oddaleniu także z innego powodu, a mianowicie w trakcie tego postępowania nastąpiło zaliczenie okresu zatrzymania wnioskodawcy (w związku z którym to zatrzymaniem domaga się zadośćuczynienia w tej sprawie) na poczet kary grzywny orzeczonej w sprawie o sygn. akt VIII K 268/13 wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w Poznaniu z dnia 25 kwietnia 2013r.. Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w Poznaniu postanowieniami z dnia 6.12.2013 r. i 10.02.2014 r. - sygn. akt VIII K 268/13 zaliczył wnioskodawcy okres jego zatrzymania w sprawie w dniach od 17 do 18.06.2012 r. na poczet kary grzywny orzeczonej w sprawie VIII K 268/13, uznając karę grzywny w odpowiednim zakresie za wykonaną. W tym miejscu trzeba wskazać, iż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem „zaliczenie okresu aresztowania na podstawie art. 63 k.k. lub art. 417 k.p.k. wyłącza możliwość zasądzenia odszkodowania w trybie przepisów rozdz. 58 k.p.k”- zob. wyrok Sądu Najwyższego w sprawie IV KK 82/07. „Roszczenie z art. 552 k.p.k., jak również zaliczenie na podstawie art. 417 k.p.k. i art. 63 k.k. są środkami kompensacji od siebie niezależnymi i ich jednoczesne stosowanie stworzyłoby nieznaną prawu cywilnemu system podwójnej rekompensaty tej samej szkody” tak: Sąd Apelacyjny w Szczecinie w sprawie o sygn. II AKa 85/13. Zatem „w następstwie zastosowania w sprawie zatrzymania i tymczasowego aresztowania są możliwe dwa rozwiązania: zaliczenie zgodnie z art. 63 k.k. na poczet orzeczonej kary okresu rzeczywistego pozbawienia wolności, albo uzyskanie odszkodowania lub zadośćuczynienia za ten okres. Rozwiązania te stanowią alternatywę rozłączną, tj. zastosowanie jednego z nich wyklucza zastosowanie drugiego. Wybór zaś rozwiązania nie zależy od oskarżonego, a od konkretnej sytuacji procesowej i wydanego orzeczenia kończącego postępowanie” tak: Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w sprawie o sygn. II AKa 83/08.

Odnosząc powyższe słuszne zapatrywania orzecznictwa do stanu faktycznego niniejszej sprawy uznać należało, że w sytuacji zaliczenia okresu rzeczywistego pozbawienia wolności wnioskodawcy w całości tj. od dnia 17 do dnia 18 czerwca 2012r. na poczet kary grzywny orzeczonej w innej sprawie, w sytuacji gdy obydwie postępowania toczyły się jednocześnie (zatrzymany został do sprawy pobicia, a mimo nie przedstawienia zarzutu o pobicie, przedstawiono mu zarzut o posiadanie narkotyków), nie ma istotnego znaczenia stanowisko jego pełnomocnika zaprezentowane na rozprawie w dniu 30.05.2014 r., aby zaliczenia tego nie uwzględniać przy ocenie zasadności roszczenia o zadośćuczynienie. Tym samym wcześniejsze zaliczenie całego okresu zatrzymania, co do którego stwierdzono, że było nieprawidłowe, uniemożliwia choćby częściowe uwzględnienie roszczenia wnioskodawcy, abstrahując od tego, że jak wykazano wcześniej, zatrzymanie było zasadne i z tego powodu także oddalano roszczenie o zadośćuczynienie. Zatem dalsze rozważania na temat rozmiarów krzywdy jakiej doznał R. J. i w związku z tym odnośnie wysokości dochodzonego zadośćuczynienia wskutek nieprawidłowego zatrzymania, są bezprzedmiotowe, jako iż wniosek R. J. o zadośćuczynienie podlegał oddaleniu w całości na podstawie powołanych powyżej przesłanek.

Wobec powyższego Sąd orzekł jak w pkt 1 wyroku, oddalając w całości roszczenie o zadośćuczynienie na podstawie art. 552 § 4 a contrario k.p.k. w zw. z art. 555 a contrario k.p.k..

O kosztach postępowania Sąd orzekł jak w pkt 2 wyroku, w oparciu o przepis art. 554 § 2 k.p.k., obciążając nimi Skarb Państwa.

SSO Dorota Biernikowicz SSO Katarzyna Wolff SSO Michał Ziemniewski

ZARZĄDZENIE

1. proszę odnotować sporządzenie uzasadnienia w kontrolce uzasadnień;
2. odpis wyroku z uzasadnieniem i pouczeniem doręczyć wnioskodawcy;
3. przedłożyć z apelacją lub za 14 dni.

Poznań, dn. 24 czerwca 2014r. SSO D. Biernikowicz